

Sygn. akt I ACa 1106/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Władysław Pawlak SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S. i K. S.**

przy udziale interwenientów ubocznych E. S. i G. S.

przeciwko (...) **S.A. w L.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 12 maja 2015 r. sygn. akt I C 961/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że nadaje mu treść:

„zasądza od (...) S.A. w L. na rzecz A. S. i K. S. kwotę 60 272,50 zł (sześćdziesiąt tysięcy dwieście siedemdziesiąt dwa złote i pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od kwoty 57 443,40 zł od dnia 9 maja 2011r. do 4 kwietnia 2012r., a od kwoty 60 272,50 zł od dnia 5 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałej części dotyczącej naliczania odsetek.”

II. oddala apelację w pozostałej części.

SSA Władysław Pawlak SSA Anna Kowacz-Braun SSA Marek Boniecki

Sygn. akt: I ACa 1106/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 26 listopada 2015 r.

Wyrokiem z dnia 12 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny: 1. zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz A. S. i K. S. kwotę 60 272,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 08.04.2010 r. do dnia zapłaty.

2. zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz A. S. kwotę 4430 zł tytułem kosztów procesu

3. zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz K. S. kwotę 4430 zł kosztów procesu

4. oddalił powództwo w pozostałej części

5. zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz interwenienta ubocznego E. S. kwotę 2610, 50 zł. tytułem kosztów procesu.

6. zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz interwenienta ubocznego G. S. kwotę 2610, 50 zł tytułem kosztów procesu.

7. ściągnął od A. S. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 520.50 zł nieuiszczonych kosztów sądowych.

8. ściągnął od K. S. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) kwotę 520.50 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

9. ściągnął od (...) S.A. w L. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) kwotę 1041 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

Powodowie K. S. i A. S. na zasadzie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej są współwłaścicielami $\frac{1}{2}$ części nieruchomości położonej w miejscowości K. przy ulicy (...) składającej się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) i (...) o łącznej powierzchni 3,6199 ha, dla których w Sądzie Rejonowym w K. urządzona jest księga wieczysta KW Nr (...). Działka (...) powstała z wydzielenia z działki oznaczonej numerem (...). Współwłaścicielami niniejszej nieruchomości w udziale $\frac{1}{2}$ części są także na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej E. S. i G. S., którzy przystąpili w niniejszym postępowaniu do strony powodowej w charakterze interwenientów ubocznych.

Przedmiotowa nieruchomość położona jest na południe od centrum miasta K. (w odległości około 8 km) wzdłuż ulicy (...), w strefie peryferyjnej, w obrębie geodezyjnym (...). Działki położone są na terenie częściowo zalesionym. Działka nr (...) ma kształt trójkąta i powierzchnię 0,4482 ha, zaś działka (...) ma kształt zbliżony do trójkąta i powierzchnię 3,1717 ha. Przez nieruchomości powodów przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne i linia kablowa – wszystkie o napięciu znamionowym 15 KV: 1/ napowietrzna linia średniego napięcia (...) W., 2/ napowietrzna linia średniego napięcia (...) M. – (...) – tor I, 3/ linia średniego napięcia (...) M. – (...) – tor II przebiegająca na działce powodów częściowo jako linia napowietrzna, częściowo jako kablowa, prowadzona w gruncie). Wszystkie linie są liniami energetycznymi czynnymi, zasilającymi dużą rzeszę odbiorców. Obecnie wszystkie z nich należą do pozwanego, która to okoliczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Umową z dnia 16 grudnia 2002 r. Nr (...) Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) sp. z o.o. w K. sprzedało na rzecz Zakładów (...) z siedzibą w S. dwa odcinki linii napowietrznej 15 KV (...) 3x70 mm⁽⁽²⁾⁾ o łącznej długości 2,592 km relacji (...) M. – (...) tor, bramki odłącznikowe z odłącznikami (...) (3 szy) i linie kablową 15 KV o długości 0,32 km. (...) 3 x (1x 120 mm⁽⁽²⁾⁾).

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla miasta K. przyjętego Uchwałą Nr (...) Rady Miasta K. z dnia 19 kwietnia 2012 r. działka (...) znajduje się na obszarze terenów produkcyjno-usługowych, natomiast działka (...) na obszarze terenów publicznych ulic głównych. Przed uchwaleniem wyżej wskazanego dokumentu, w Studium (...)

przeznaczenie omawianego terenu określone było w podobny sposób, a mianowicie działka (...), z której wydzielona została działka nr (...) znajdowała się na terenach ulic krajowych ekspresowych, a działka nr (...) znajdowała się na terenach o przewadze funkcji produkcyjno-magazynowych i usług technicznych z dopuszczeniem funkcji usług ogólnomiejskich i mieszkalnictwa.

Na przedmiotowej nieruchomości powodowie zamierzali prowadzić działalność produkcyjną. Prezydent Miasta K. decyzją z dnia 21 stycznia 2010 r. Nr (...) o warunkach zabudowy ustalił warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu i jego zabudowy dla inwestycji budowy dwóch budynków usługowo-mieszkalnych na części działki nr (...), oraz budowie zjazdu na działce nr (...), decyzją z dnia 21 stycznia 2010 r. Nr (...) o warunkach zabudowy ustalił warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu i jego zabudowy dla inwestycji budowy budynku magazynowo-garażowego (na potrzeby hurtowni spożywczych i przemysłowych) o powierzchni 1800 m² na części działki (...) oraz budowie zjazdu na działce nr (...), zaś decyzją z dnia 21 stycznia 2010 r. Nr (...) o warunkach zabudowy ustalił warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu i jego zabudowy dla inwestycji budowy budynku usługowo-handlowego (branża spożywcza i przemysłowo-budowlana) o powierzchni sprzedaży 1800 m² na części działki (...) oraz budowie zjazdu na działce nr (...),

Z inicjatywy powodów pomiędzy stronami prowadzona była korespondencja w sprawie żądania A. i K. S. zawarcia umowy regulującej zasady korzystania z przedmiotowej nieruchomości. Pismem z dnia 10 marca 2010 r. powodowie zwrócili się zaś do pozwanego z wnioskiem o usunięcie linii energetycznych napowietrznych 15 kV istniejących na ich nieruchomości oraz o zapłatę na ich rzecz kwoty 57 443,40 zł. będącej równoważnością utraconego czynszu dzierżawnego za okres od kwietnia 2007 r. do końca marca 2010 r.

Wycenę gruntu działek nieruchomości wykonano w podejściu porównawczym, metodą porównawczą parami, określając zaś powierzchnię bezumownego korzystania pod liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi i liniami kablowymi w przypadku przedmiotowych działek wyliczono szerokości pasów bezpieczeństwa dla linii napowietrznej na 4,1 m, zaś dla linii kablowej 2,5 m.

Z uwagi na funkcję terenu działki (...) (przemysłowo-usługową) i przebieg linii nad tą działką wykluczona jest możliwość jakiegokolwiek zabudowy działki i z tego tytułu ograniczenie dla właściciela wynosi 100 %. Istnieje natomiast możliwość wykorzystania terenu działki na składy materiałów sypkich czy innych które można składować bez zadaszenia i dla tego sposobu wykorzystania działki możliwe jest współkorzystanie stron z jej terenu. Powierzchnia bezumownego korzystania na przedmiotowej działce wynosi 3 144,9 m².

Co do działki (...) przyjęto współkorzystanie w równych częściach z tego terenu przez powodów i pozwanego. Powierzchnia bezumownego korzystania na tej działce wynosi 9 735,8 m².

Zarządzeniem nr (...) Ministra (...) z dnia 25 listopada 1958 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w R. (zarządzenie nr znak (...)), które od dnia 14 lutego 1985 r. zmieniło nazwę na W. i w skład którego od dnia 22 kwietnia 1985 r. wszedł Zakład (...).

Z dniem 1 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w S. które z dniem 12 lipca 1993 r. zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) S.A. w S., które od dnia 25 kwietnia 1995 r. funkcjonowało pod nazwą – Zakłady (...) S.A. w S.. W dniu 7 grudnia 2006 r. zawiązana została spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością mająca pełnić funkcję operatora systemu dystrybucyjnego energetycznego, do której aportem wniesiona została zorganizowana część przedsiębiorstwa obejmująca zadania, funkcje i majątek służący do realizacji zadań operatora systemu dystrybucyjnego energetycznego (...) S.A.

Aktem notarialnym umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa z dnia

30 czerwca 2007 r. sporządzonym przed notariuszem M. Z. w Kancelarii Notarialnej w S. za nr Rep. (...) zawartym między Zakładami (...) S.A. w S., a (...) Sp. z o.o. w W. przedstawiciele (...) S.A. w S. dokonali prawnego wydzielenia ze swojej struktury operatora systemu dystrybucyjnego w formie wniesienia aportem przedsiębiorstwa (...) S.A. w rozumieniu art. 55¹kc zorganizowanego zespołu składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług dystrybucji energii elektrycznej i wykonaniem zadań operatora systemu dystrybucyjnego, stanowiącego zarazem zorganizowaną część przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 4a pkt 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, która obejmuje również zobowiązania związane z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa – na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego (...) Sp. z o.o.

Na mocy postanowienia z dnia 6 sierpnia 2008 r. Sąd Rejonowy w K. Wydział X Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu zmiany nazwy podmiotu z Zakłady (...) sp. z o.o. na (...) sp. z o.o. Z kolei z dniem 31 sierpnia 2010 r. została ona przejęta w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) S.A. w L. ze skutkami wynikającymi z art. 494 k.s.h.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Powodowie A. S. i K. S. są współwłaścicielami w 1/2 części wskazanej w pozwie nieruchomości, pozwany zaś korzysta z niej w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, albowiem bezspornie jego własność stanowią usytuowane na nieruchomości powodów urządzenia służące do doprowadzania energii elektrycznej, z których pozwany przedsiębiorca może korzystać zgodnie z ich przeznaczeniem.

Jak stanowi art. 352 § 1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności jest posiadaczem służebności. Skoro zaś do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art. 252 § 2 k.c.), a w art. 224-225 i 230 k.c. jest mowa o posiadaniu rzeczy to przepisy te stosuje się także do korzystania przez władającego cudzą rzeczą w zakresie służebności przesyłu. W takiej sytuacji, odnosząc się do pierwszego z roszczeń powodów tj. wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z ich nieruchomości należy wskazać, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 lipca 2013 r. sygn. III CZP 36/13, stwierdził, iż właściciel rzeczy może żądać od posiadacza służebności wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy (art. 224 § 2, art. 225 w zw. z art. 230 oraz art. 352 § 2 k.c.)

Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy ma charakter obligacyjny i gdy powstanie uzyskuje byt samodzielny, niezależnie od roszczeń chroniących własność (art. 222 § 1 i 2 k.c.), może być zatem dochodzone samodzielnie, niezależnie od roszczenia windykacyjnego czy negatoryjnego. W tym zakresie Sąd uznał żądanie powodów zasadnym, zaś zarzut pozwanego zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu za chybiony.

Zdaniem pozwanego w przypadku linii napowietrznej 15 KV (...) W. zasiedzenie nastąpiło najpóźniej 31 grudnia 2006 r., przy przyjęciu

30 letniego terminu zasiedzenia, a dowodem na powyższe twierdzenie jest odpis decyzji Wojewódzkiego Zarządu (...) w K. z dnia 31 grudnia 1975 r. udzielającej pozwolenia na budowę linii 15 kV K. – M. – Szpital wraz z nawiązaniem do istniejącej stacji transformatorowej (decyzja Nr (...)). Pozwana spółka powoływała się nadto w tym zakresie na protokół odbioru technicznego Nr (...) i przekazania do eksploatacji robot inwestycyjnych i po kapitalnym remoncie z dnia 7 października 1976 r. wywodząc, iż w okresie tym linia ta istniała bowiem dochodziło na niej do robót remontowych.

W odniesieniu do napowietrznej linii 15 KV (...) M. (...) tor I i napowietrzno-kablowej linii 15 KV (...) M. (...) tor II - zdaniem strony pozwanej – zasiedzenie nastąpiło najpóźniej 31 grudnia 2008 r., przy przyjęciu 30 letniego terminu zasiedzenia, a dowodem na powyższe jest odpis decyzji o pozwoleniu na budowę z dnia 16 kwietnia 1975 r. znak (...). (w znacznej części nieczytelnej). (decyzja z dnia 16 kwietnia 1975 r. znak (...)) mającej świadczyć o podjęciu prac przez Przedsiębiorstwo (...) w K. oraz numeracja słupów – (...)i

(...)świadcząca o zakończeniu robót budowlanych z końcem roku 1978. Zgodę na przebieg planowanych linii przez ówczesnych właścicieli nieruchomości wywodził z oświadczenia właścicieli nieruchomości na z dnia 12 września 1977 r., wyrażających zgodę na przejście przez teren ich działek i wykonanie robót związanych z budową linii wysokiego napięcia.

Odnosząc się do powyższej argumentacji należy podnieść, że nie można na podstawie przywołanej przez pozwanego dokumentacji w sposób bezsporny ustalić, że przedłożone przez stronę pozwaną dokumenty dotyczą właśnie tych linii, które przebiegają przez nieruchomości powodów. Część z przedstawionych dokumentów jest bowiem nieczytelna i na ich podstawie Sąd nie może dokonywać żadnych ustaleń. Wniosków takich nie sposób także wywieść z przedłożonych przez pozwanego dokumentów w postaci graficznych załączników. Także zeznający w sprawie świadkowie nie potrafili precyzyjnie wskazać kiedy fragmenty linii przebiegające przez nieruchomość powodów zostały wybudowane i czy linie oznaczone w dokumentacji przedstawionej przez pozwanego są tożsame z liniami na działkach powodów.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą uzasadnione wątpliwości czy przedłożone przez pozwanego dokumenty dotyczą istotnie linii przebiegających przez nieruchomość powodów tym bardziej, że jak zarzucili powodowie, z przedstawionych przez pozwanego map dotyczących przebiegu linii 15KV M. – (...) Fabryka (...), linie te na poziomie (...) zakończyły trasę ich przebiegu podczas gdy nieruchomość powodów jest położona około 500 metrów w kierunku północnym w stosunku do (...). Wywodzący roszczenie o zasiedzenie służebności odpowiadającej służebności przesyłu winien był przedstawić dokumenty, które nie będą budziły wątpliwości Sądu, że dotyczą linii przebiegających przez nieruchomości powodów a w szczególności wskazujący na czasokres powstania urządzeń tych urządzeń. W niniejszej sprawie takie dokumenty złożone jednak nie zostały, a dowody w tym zakresie przeprowadzone. Co więcej, jak stanowi umowa, złożona do akt sprawy, z dnia 16 grudnia 2002 r. zawarta pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego, a PHU (...) Sp. z o.o. w dacie tej doszło do sprzedaży na rzecz Zakładów (...) dwóch odcinków linii napowietrznej o łącznej długości 2,592 km relacji (...) M. – (...) tor I i II i choć fakt ten nie oznacza, iż urządzenia te dotyczą fragmentu linii biegnącej nad nieruchomością powodów to przede wszystkim z umowy tej nie wynika w jakiej dacie urządzenia te powstały.

Wszystkie te powołane wyżej wątpliwości nie pozwalają na stanowcze ustalenie, iż linia przebiegające przez nieruchomość powodów zostały wybudowana we wskazanym przez pozwanego okresie, co ma istotne znaczenie dla daty biegu zasiedzenia służebności w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu przez wymagany prawem okres czasu. Reasumując, w ocenie Sądu zebrany w aktach materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia tożsamości urządzeń znajdujących się na działkach powodów z wskazanymi w dokumentacji, na które powołuje się strona pozwana.

Sąd Okręgowy ustalając wysokość wynagrodzenia za korzystanie bez tytułu prawnego z nieruchomości powodów, oparł się na dowodach z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości M. Ś., a biorąc za podstawę jego wyliczenia co do całości nieruchomości i wszystkich jej właścicieli określił stosunkowo wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zasądzając kwotę 60 272,50 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od 8 kwietnia 2010 r. na rzecz A. S. i K. S.. Roszczenie w pozostałej części, tj. ponad kwotę 60 272,50 zł. jako niezasadne Sąd oddalił. W odniesieniu do pozostałych żądań powodów polegających na usunięciu z nieruchomości stanowiącej współwłasność powodów i interwenientów ubocznych 3 linii napowietrznych i linii podziemnych, zdaniem Sądu Okręgowego nie mogły one zostać uwzględnione zgodnie bowiem z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Linie elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomości powodów są liniami czynnymi, stanowią źródło zasilania w energię znacznej rzeszy odbiorców.

Podstawę orzeczenia o odsetkach ustawowych stanowił art. 481 k.c. na bazie, którego Sąd uznał, iż odsetki od zasądzonych tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie kwot należą się powodom od dnia 8 kwietnia 2010 r. tj. od dnia złożenia pozwu w niniejszej sprawie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c. Na koszty te składały się opłata od pozwu (3112 zł), dodatkowa opłata od pozwu (5147 zł.), zwrot opłat od uwzględnionych zażaleń (623 zł. + 1604 zł.) oraz wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbowe od pełnomocnictwa (3617).

Co kosztów procesu na rzecz każdego z interwenientów ubocznych na które skradały się 1/2 kosztów wynagrodzenia pełnomocnika i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (3600 zł. + 17 zł.) oraz 1/2 opłaty od interwencji ubocznej (1604 zł.) Sąd oparł się na treści art 107 k.p.c.

W powyższym stanie sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od A. S. i K. S. po 520, 50 zł., zaś od pozwanego 1041zł.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo oraz w zakresie orzeczenia o kosztach to jest w punktach 1,2,3,5,6,9 wniosła strona pozwana, która zarzuciła:

1.naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez uznanie, że przedłożone w sprawie dokumenty i zeznania świadków są niewiarygodne oraz przyjęcie, że nie dotyczą one urządzeń elektroenergetycznych położonych na nieruchomości powodów, a w konsekwencji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych;

2.naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że pozwany nie udowodnił okoliczności związanych z posiadaniem przedmiotowych urządzeń oraz daty tego posiadania;

3.naruszenie art. 98 k.p.c., art. 100 k.p.c., art. 107 k.p.c. oraz art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.

4. naruszenie art. 292 k.c. w zw. z art. 172 i art. 176 k.c. oraz art. 305¹ k.c. przez ich niezastosowanie;

5.naruszenie art. 224 § 1 i 2 k.c., art. 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c. oraz art. 352 § 2 k.c.;

6. naruszenie art. 224§ 1 i 2 k.c. przez zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz o zasądzenie od powodów na rzecz strony pozwanej kosztów procesu; ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzuty podniesione w apelacji są nieuzasadnione natomiast z urzędu, w ramach kontroli stosowania prawa materialnego doszło do niewielkiej korekty w zakresie terminu i kwot zasądzonych odsetek.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, bowiem ocena prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego możliwa jest dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zastosowania prawa materialnego zostały dokonane przy prawidłowym stosowaniu przepisów procesowych.

I tu stwierdzić należy, że ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny bowiem wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy uwzględnił wszystkie przeprowadzone w toku postępowania dowody, wyciągnął z nich wnioski logicznie poprawne i odpowiadające aktualnym poglądom na sądowe stosowanie prawa. O wnikliwości i poprawności tych wniosków świadczą pisemne motywy zaskarżonego wyroku, w których przedstawione zostały wszystkie fakty stanowiące podstawę wydanego wyroku, a także omówione zostały dowody ze wskazaniem, którym Sąd I instancji dał wiarę, a którym odmówił takiego waloru.

Tu z pełną aprobatą Sąd Apelacyjny odwołuje się do oceny wiarygodności poszczególnych dowodów dopuszczonych i przeprowadzonych w sprawie dokonanej przez Sąd Okręgowy i przedstawionej w pisemnym uzasadnieniu.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (orz. Sądu Najwyższego z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95).

Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 20 marca 1980 r., II URN 175/79, OSNC 1980, nr 10, poz. 200; uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, LEX nr 51627; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 1097/00, LEX nr 52624; uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 września 2000 r., V CKN 94/00, LEX nr 52589; uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544; wyrok SN z dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 137; uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1050/00, LEX nr 55499; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Należy podkreślić, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to jego ocena nie narusza reguły swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 k.p.c., choćby na podstawie tego materiału dowodowego dawały się wysunąć wnioski odmienne. Tylko bowiem w przypadku, gdy brak jest logiki w powiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 27 września 2002 r., I CKN 817/2000, LEX nr 56906 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98; z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000, nr 10, poz. 189 i z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNAPiUS 2000, nr 19, poz.732).

Zacytowane tu poglądy judykatury mają w niniejszej sprawie szczególne znaczenie bowiem tylko skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby podważyć rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego.

W apelacji strony pozwanej brak jest jednak zarzutów o charakterze wynikającym z ugruntowanych poglądów judykatury. Apelacja skupia się na dokumentach a mianowicie: w odniesieniu do napowietrznej linii 15 KV (...) M. (...) tor I i napowietrzno – kablowej linii 15 KV (...) M. (...) tor (...)ziasiedzenie miało się rozpocząć od wydania decyzji o pozwoleniu na budowę z dnia 16 kwietnia 1975 r. znak (...). mającej świadczyć o podjęciu prac przez Przedsiębiorstwo (...) w K. oraz numeracja słupów – (...)i (...)świadcząca o zakończeniu robót budowlanych z końcem roku 1978. Z kolei linia (...) Wschód – M. ma istnieć co najmniej od 1976 r. co ma wynikać z treści protokołu nr (...) odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy dokumenty te są częściowo nieczytelne (k.149 – 155) co spowodowało, że na rozprawie w dniu 3 sierpnia 2011 r. zobowiązał pełnomocnika strony pozwanej do przedstawienia w terminie 7 dni w.w. dokumentów oraz protokołów zdawczo odbiorczych środków trwałych w formie umożliwiającej zapoznanie się z treścią dokumentów – pod rygorem ujemnych skutków dla postępowania dowodowego. W odpowiedzi nadesłano przy piśmie z dnia 17 sierpnia 2011 r. kserokopię decyzji z 16 kwietnia 1975 r. znak (...), kserokopie dwóch protokołów zdawczo odbiorczych oraz decyzje z 31 grudnia 1975 r. zatwierdzającą plan realizacji oraz udzielającą pozwolenia na budowę linii 15 kV K. M. – Szpital. Nie został natomiast złożony protokołu nr (...), a decyzja z 31 grudnia 1975 r. nie wiadomo z jakiego powodu została złożona bo nie wskazano

jaki ma mieć związek z niniejszą sprawą. Złożone kserokopie nie były lepszej jakości (k.169 – 173). Ważne jest to, że strona pozwana nigdy nie podjęła próby podania pełnych tekstów dokumentów nawet teraz polemizując z Sądem Okręgowym co do ich oceny. Do tego dodać należy, że na decyzji z 16 kwietnia 1975 r. znak (...)czytelny jest zapis co do załączników stanowiących integralną jej część, którymi miały być szkic sytuacyjny – plan realizacyjny oraz projekt architektoniczny, konstrukcyjny, instalacji wewn. i instalacji zewn. (k.170). Strona pozwana załączników tych nie złożyła, a więc nie przedłożyła pełnej decyzji. Pełnomocnik powodów zajął obszerne stanowisko co do złożonych dokumentów jednak i to nie spowodowało odpowiedniej akcji dowodowej ze strony pozwanej.

W apelacji nie wskazano na czym polegać miała wadliwa ocena zeznań świadków to jest Z. Ś. i T. S.. Pierwszy ze świadków zeznał, że pracuje u strony pozwanej od 1986 r. a wszystko co zeznał wynika z dokumentów złożonych do akt sprawy (k. 203). Drugi natomiast podał, że korzysta z materiałów archiwalnych (k. 551). Po przesłuchania świadka T. S. na rozprawie w dniu 14 stycznia 2014 r. Sąd postanowił zobowiązać pełnomocnika strony pozwanej do złożenia w terminie 1 miesiąca wszystkich dokumentów świadczących o procesie inwestycyjnym linii energetycznych przebiegających przez nieruchomości powodów, remontach i przebudowach linii zarówno w pierwszym jej przebiegu jaki i końcowym. W odpowiedzi w dniu 17 lutego 2014 r. wpłynęło pismo informujące, że w załączeniu składa się dokumentację dotyczącą przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych na nieruchomości powodów. Są to: protokół odbioru linii do eksploatacji z 4 lipca 1963 r., protokół nr (...), decyzja z 31 grudnia 1975 r., opisy techniczne, protokoły zdawczo odbiorcze, oraz mapy (k. 557 – 606).

Ani zeznania świadków ani dokumenty, które wydają się zbiorem posiadanych przez stronę pozwaną w swych archiwach fragmentów przeszłości nie dają możliwości by przypisać urządzenia na działce pozwanych do konkretnego dokumentu. Strona pozwana nawet nie starała się łączyć mapy z konkretnymi dokumentami na jakie się powołuje z równoczesnym zaznaczeniem tych przedmiotowych urządzeń na stosownej mapie.

Słusznie więc Sąd Okręgowy ocenił, że strona pozwana wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 6 k.c. nie wykazała zasiedzenia służebności przesyłu.

To oznacza, że nie może być mowy o naruszenia prawa materialnego w zakresie zarzucanym przez stronę pozwaną w apelacji.

W wyroku z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt IV CNP 28/13 Sąd Najwyższy wyjaśnił: „Podstawę prawną orzeczenia stwierdzającego zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu stanowi art. 172 k.c. stosowany odpowiednio poprzez odesłanie zawarte w art. 292 zdanie drugie k.c. Odpowiednie stosowanie oznacza konieczność spełnienia przez posiadacza służebności przesłanek określonych w art. 172 k.c., ale z odpowiednią modyfikacją uwzględniającą specyfikę posiadania służebności i przesłanki nabycia służebności gruntowej określone w art. 292 zdanie pierwsze k.c. Nie podlega natomiast modyfikacji cel, charakter i skutki prawne zasiedzenia. Nabycie prawa własności przez zasiedzenie następuje ex lege i jego skutkiem jest wygaśnięcie prawa dotychczasowego właściciela, a w wypadku zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu ograniczenie prawa własności właściciela w granicach objętych służebnością. Dla skutków prawnych zasiedzenia pozostaje bez znaczenia prawnego deklaratoryjny charakter orzeczenia o stwierdzeniu zasiedzenia.

2. Właścicielowi nieruchomości, którego prawo własności zostało ograniczone wskutek nabycia przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treści przesyłu przez jej posiadacza, nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie ze służebności za okres po dniu zasiedzenia”.

(LEX nr 1441192, OSNC-ZD 2015/2/27, Biul.SN 2014/5/13, M.Prawn. 2015/3/140-142).

Skoro strona pozwana nie wykazała faktu zasiedzenia to powodowie mogą skutecznie dochodzić odszkodowania za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości. Wysokość tego odszkodowania nie była kwestionowana w apelacji bo to wymagałoby zgłoszenia stosownych zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego.

Natomiast wyrok wymagał korekty bowiem w pozwie powodowie dochodzili kwoty 57 443,40 zł tytułem równowartości czynszu dzierżawnego za okres od kwietnia 2007 r. do końca marca 2010 r. natomiast odpis pozwu doręczony został stronie pozwanej w dniu 9 maja 2011 r. (k.134). Wezwanie z 10 marca 2010 r. (k.7) nie zawierało dowodu nadania ani potwierdzenia odbioru przez stronę pozwaną. Do rozszerzenia żądania doszło dopiero pismem z dnia 5 marca 2012 r., a na rozprawie w dniu 4 kwietnia 2012 r. w obecności pełnomocnika strony pozwanej, pełnomocnik powodów podtrzymał to zmienione żądanie. W tej sytuacji odsetki w oparciu o art. 481 § 1 k.c. należało zasądzić od wezwania do zapłaty pierwotnie dochodzonej kwoty od doręczenia odpisu pozwu, a od rozszerzonego żądania od daty, w której bez wątpienia dotarło pismo rozszerzające żądanie.

W sprawie nie doszło też do naruszenia art. 98 k.p.c., art. 100 k.p.c., art. 107 k.p.c. oraz art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. bowiem wbrew temu co zarzuca apelacja Sąd Okręgowy podał co składa się na zasądzone koszty. Trzeba też mieć na uwadze, że stosunkowe rozdzielenie kosztów nie wymaga drobiazgowego procentowego rozliczenia gdyż przepis art. 100 k.p.c. pozostawia to do uznania Sądu, a trzeba mieć na względzie, że powodowie co do zasady wygrali, gdyż strona pozwana wносиła o oddalenie powództwa w całości.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 386 §1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik strony pozwanej wniósł o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. uzasadniając to tym, że w dniu 24 listopada 2015 r. (...) w L. skierowała do Sądu Rejonowego w Kielcach wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyły, którego przedmiotem są nieruchomości oraz urządzenia objęte również niniejszym postępowaniem. Na poparcie tego pełnomocnik strony pozwanej złożył potwierdzoną kopię wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, który do Biura Podawczego Sądu Rejonowego w K. wpłynął w dniu 24 listopada 2015 r.

Wniosek ten został oddalony a to z tego względu, że stosownie do treści art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Natomiast o powstaniu zawisłości sprawy decyduje chwila doręczenia wniosku uczestnikowi, a nie chwila wniesienia go do sądu (art. 192 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Ponadto przepisu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. nie stosuje się gdy sąd samodzielnie może dokonać samodzielnych ustaleń (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 1985 r., III CZP 69/84, OSNCP 1986, nr 3, poz. 24), a tak stało się w niniejszej sprawie.

SSA Władysław Pawlak SSA Anna Kowacz-Braun SSA Marek Boniecki